

חרות - בין הפרט ללאום

דף לימוד מקורות

מתוך: חרות - בין הפרט ללאום - אתר יסודות

לאחר תבוסת נפוליון והמהפכה הצרפתית אשר, כידוע, סיסמתה הייתה "חרות, שוויון ואחווה". (אחרי למעלה של 25 שנה ששלטו בצרפת ובאירופה) נשא בנימין קונסטן, (Benjamin Constant) הוגה וסופר ליברלי, נאום בו ניסה להסביר מה הייתה משמעותו של מושג החרות שאפיין את המהפכה, האם מושג זה השיג תוצאות ראויות, ומה משמעותו של המושג לחברה המודרנית. קונסטן הבחין בין "חרותם של העמים העתיקים" ובין "חרותם של העמים המודרניים". מהותה של החרות לפי הרפובליקות העתיקות (כדוגמת אתונה ורומי) היא ההשתתפות בעשייה הפוליטית. האזרח מצא את עיקר מימושו העצמי מחיי הציבוריים.

בחברות מודרניות, לעומת זאת, עיקר רעיון החרות מתמקד בחייו הפרטיים של הפרט. מושג החרות מציין את החופש של היחיד לנהל את חייו האישיים לפי ראות עיניו. האדם המודרני משיג את המימוש העצמי שלו לאו דווקא מהשתתפותו כאזרח אלא על ידי מימוש רצונו בחייו הפרטיים.

- על איזה 2 חירויות מדבר בנימין קונסטן?
- תנו דוגמא לכל חירות

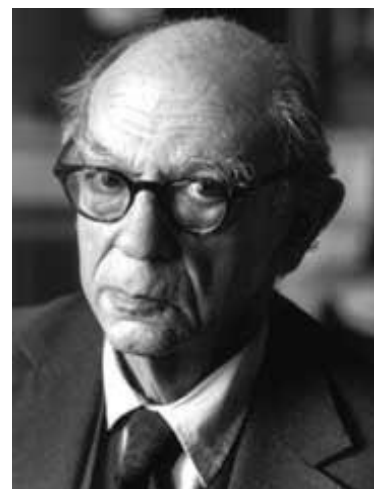
"איזו היא חירות שיבור לו האדם?" , יהודה הערשקאוויטש, מתוך האתר: צריך עיון

ישעיה ברלין (1909–1997), יהודי בריטי, יליד רוסיה, היה ההיסטוריון של הרעיונות. ובשיאו נחשב לאדם המבריק ביותר בבריטניה. אחת המסות הידועות ביותר שלו, נקראת "שני מושגים של חירות", והיא התפרסמה בשנת 1959. במסה זו הגדיר ברלין ותיאר שני סוגים של חירות: חירות חיובית וחירות שלילית.

חירות שלילית, על פי ברלין, היא "החופש מ-": מצב שבו אדם חופשי לגמרי לפעול כרצונו. המלה 'שלילית' מציינת כי אין כוחות חיצוניים מופעלים על הפרט.

חירות חיובית היא "החופש ל-": מצב שבו ניתנת לאדם ההזדמנות להיות נאמן לעצמיותו האמתית והפנימית. המלה 'חיובית' מציינת את המאמץ הפעיל הנדרש כדי להגיע למיצוי עצמי.

אמנם יש קרבה ואפילו חפיפה בין שני המושגים, שהרי היכולת לפעול בדרך מסוימת (חירות חיובית) מותנית לא פעם בחופש לעשות זאת (חירות שלילית) – ואף על פי כן, שני המושגים מכילים את האפשרות להיות מנוגדים לחלוטין זה לזה.

- על אלו 2 חירויות מדבר ברלין? תנו דוגמא לכל חירות